

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Helyben: Vidéken:
 Egy hóra . . . 1 kor. Egy hóra . . . 1 kor. 50 fill.
 Negyedévre . . . 3 . . . Negyedévre 4 . . . 50 .

Felolós szerkesztő:
IFJ. MÓRICZ PÁL.
 Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
 Piacz-utca 47. és 49. szám.

Nagy Magyarország.

Minden honfi szívének vágya, lelkének álma nagygyá, hatalmassá tenni nemzetét, hogy a haza minden polgára boldog, meglegedett lehessen.

A harci dicsőségek kora elmúlt s csak a multak emlékeinek felidézése dobogtatja meg sziveinket. Hej! nagy volt hajdan a magyar. Ezer éves küzdelmünk törökkel, tatárral, némettel, hitet, bizalmat öntött belénk, „még jönni fog, még jönni kell egy szebb kornak“, melyben a munka, a fáradság gyümölcsei teszik, tehetik nagygyá, hatalmassá a nemzetet.

Amde, ha látjuk elmaradottságunkat minden téren, fájdalommal kérhetjük miért nincs, miért ne lehetne ez másképp? Östermelésünk oktalan, iparunk pang, gyáripárunk nincs, kereskedelmünk idegen, a magyar föld mihamarább idegen kézre jut, kik itten farmokat létesítenek a meggazdálás Eldorádójában. A nagyobb birtokok urai jövedelmüket szivesebben költik még most is a külföldön, a mi óriási veszteség az országnak. Fürdőhelyeink, természetadta gyönyörű vidékeink nem vonzanak bennünket, s ha idegen vetődik oda, pénzért sem kap

A lengyel rigó.

Elfojtva a lengyel kaszások harca,
 Varsó falát betörte a csár ökle,
 Csönd lett a vértől párolgó mezőkön,
 Haj elnémult az a dal mindörökké —
 Hogy nincs elveszve Lengyelország!

Elszedték a fegyvert, s a reszketést is
 Megtiltották a láztul gyötrött népnek,
 S halálos bűn lett, mely bitóra juttat,
 Az az észbontó, rendet rontó ének,
 Hogy „Nincs“ elveszve Lengyelország!

— S hát egy paraszt, egy naplopó,
 munkátlan,
 (Mióta karját a csatán otthagya)
 Fűtyös rigóját titkon, csak azért is
 A tilalmas nótára tanitgatta —
 Hogy nincs elveszve Lengyelország!

S történt egyszer, hogy arra járt a nagy csár;
 S a csöndes népből, a bolond parasztja,
 Ott szemtől-szembe, hogy a csár megsápad
 Dalolni kezdi szilajul rivalgva,
 Hogy: Nincs elveszve Lengyelország!

megfelelő kényelmet, mert ezek tulajdonosai száz esztendő s hályoggal vannak megverve, s ha egyik-másik még is létesít valami beruházást vagy ujitást, egy év alatt szeretné tökéjét vissza-csikarni.

Ezen anomáliák javítását vagy megszüntetését czélozza jelen cikksorozat, bár ne hangzanék el kiáltó szóként a pusztában. Igyekezni fogok tisztán, világosan, magyarosan rámutatni szokra a módokra, a melyek szerint néhány évtized alatt kiépíthetjük a magyar nemzeti államot. Nagy Magyarországot.

1. Östermelés.

A földmivelés állattenyésztés nélkül hiábavaló erőlködés, merénylet az anyaföld ellen. Ha mindig csak a földtől várjuk a mi mindennapi kenyérünket, vissza is kell neki adni a terményeknek azt a részét, melyet nem használunk közvetlen szükségleteinkre. S mégis mit látunk? Magyar gazdáink legnagyobb része a mit csak elhordhat a földjéről, elhordja. Beviszi a faluba, a városba a gabonafélét mindenestül, mert ezt már így csinálta a nagyapja is, így látta, tanulta tőle. Mért lenne külön nála? Eltekintve most attól, hogy mily óriási katasztrófákat idéznek elő ezek tűzveszélyességüknél fogva, még az a hátránya is megvan, hogy a használhatatlan törek mind veszendőbe megy, mert azt már csak nem teheti meg, hogy visszahordja a földjére, csak nem nevétteti

ki magát? Éppen így van a cukorrépával, a tengerivel. Nagyon természetes, hogy ez a rablógazdálkodás — eltekintve a kedvezőtlen időjárástól — mindig megbosszulja magát. Az a 3—4 ló s egy pár tehén, a melyet tart, nem áll arányban földje területével, nincs mivel trágyázza földjét, de azért ő minden évben hűségesen várja az áldást. Ez még csak meg volt eddig minden nagyobb zavar nélkül, de hogy a föld termőképességét növelni is lehet: ez már kívül esik a gazda számításán. Nagy hiba gazdálkodásunknál az örökös gabona termesztés forszirozása, nincs változtatás, ipari növényeket nem akarnak ismerni. Az olajtartalmu növények csak nagy uradalmakban ismeretesek; a len, kender, mák, indigó nálunk csak nevetséges fogalmak. A dohánytermesztést ha nem kapja meg a gazda rá az engedélyt, a földjét újra beveti bosszúból apró maggal. Az ugarnálunk olyan fogalom, hogy annak teljesen ugarnak kell lenni, pedig az a rész állattenyésztésre milyen alkalmas volna. A belterjes gazdálkodás ismeretlen, pedig a beköltözött bolgarok, svábok egy hold földön több értéket produkálnak, mint a magyar gazda 5 holdon, de vissza is kell ám a földnek fizetni. A konyha-kertészetnél ugy szólva egyik növény a másik után teremhet. A makói gazda évenként annyi értéket hoz ki egy hold-földből, mint itten nálunk annak a földnek az értéke. De hát ez csak Makó vidékére szorítkozik.

A gyümölcsstermesztés a szilvapálinka kifőzésében éri el legnagyobbértékét, pedig ha tekintetbe vesszük, hogy a Kárpátokon túl, s az északi tartományokban mily alkal-

Bitóra véle menten! Ott is zúgta!
 Nyakán volt a kötél — s még mind dalolta?
 A csár maga intett a hóhérokknak —
 És úgy szakadt belé a gyilkos nótá,
 Hogy nincs elveszve Lengyelország!

S halálos csöndben mind, amint ott állnak
 Dermedten csár és hóhér s a nép árja: —
 — Im egy rigó jó s rázáll a bitóra
 S a czárral szemben rákezd a nótára:
 — — „Nincs elveszve Lengyelország!“

Bodor Aladár.

A birinyi sárga kaszárnyából.

Baka levél Szabolcskához. — Szabolcska felelete.

A jászberényi sárga-kaszárnya kintin-jában, az ugynevezett altiszti fülkében, hol nem egyszer zendültek fel az „Isten áld meg a magyart“ hangjai . . . a kerek asztal mellett együtt tanakodott, beszélgetett magyar hazáról, magyar hazafiságról több tartalékos katona. Volt közöttük fiatalabb és öregebb is. Az uniformisba rázott cigányprimás gyönyörűbb érzéssel és művé-

szettel húzta a „Ne sirj, ne sirj Kossuth Lajos“-t, mintha valamelyik nagy bankós nagyságos urnak kellett volna cifrázni! És eközben terelődött a szó a mi nagy magyar költőnkre, Szabolcskára, kinek a dalait a birinyi sárga kaszárnyában is ösmerik és szeretik! Hát el is határozták a bakák, hogy névaláírásokkal jegyezett levélben üdvözlök magyar szivők szeretett költőjét: . . . aként is történt. A baka-képes levelezőlapra megíródott a többé-kevésbé sikerült baka üdvözlés, a melyet, hogy jó szívvvel fogadott Szabolcska, a bakalevélre küldött izenete bizonyítja.

Szabolcska izenete:

Kedves Palyám!

Köszöntöm a birinyi sárga kaszárnyát s benne veled együtt az aláírt honvédtestvéreket.

Csak tartsátok készen komoly napokra is a kedvet és a panganétát. Mert históriai perceket élünk. Hamarabb tán, mint a kantinos kedv közt hinné az ember, mindnyájunknak elkell menni.

Ha hamarabb nem: akkor találkozunk!

ruha áruházat. **DEBRECZEN,**
 piacz-utca 47., a Dréher sör-
 csarnok kapuja mellett, (az
 „Emke“ kávéházzal szemben.)

Ki akar sok pénzt

megtakarítani férfi-,
 fiu- és gyermek ruha
 vásárlásnál? az ke-
 resse fel

Gerő E.

mas piacokat lehetne létesíteni nem vénék oly kicsibe az ügyet. A dinnye állandóan keresett cikk, mint nálunk a narancs.

Ujabb időkben a szőlőtermelés valóságos mániává lett, de ha valaki hamarjában nem tud tuladni rajta, kétségbeesve licitál magára lefele, a helyett hogy már július és augusztus hónapban piacot keresne számára. A borral, musttal szintén így vagyunk örül a lelkünk, ha ma féláron eladhatjuk, mint holnap vagy holnapután kétannyiért. Miért ez a kapkodás, ez a bizonytalanság? Vagy mindenki érték-csökkenéstől fél nálunk? ez igazán megmagyarázhatatlan ilyen körülmények között csakis a nagy vállalkozók szedhetik meg magukat, míg a nép nem bírja felfogni a hirtelen meggazdagodás okát.

Gazdasszonyaink a tyukültetés és tehénfejés-műveletén kívül csak a háztartásbeli teendőkre szorítkoznak, pedig mennyi hasznos dolgokat lehetne még csinálni; a selyemhernyótenyésztés, a fonás, szövés, a szalmakalapszövés, a kosárfonás mind olyan hasznos foglalkozás, a melyet saját háztartásán kívül is értékesíteni lehet. Az okszerű gazdálkodás a meggazdagodás alapja s ha e tekintetben némi felvilágosítással szolgálhatam czéломot elértem.

A szerb királyi koronázás.

Belgrád, szept. 21.

Homor, őszi napra virradt a szerb főváros. Nehéz felhők borítják az eget és a napok óta zuhogó esőben átázott lobogódisz, meg a drapériák csapzottan, sok helyt színüket hagyva, pompáznak a házakon. A városban egész éjjel nagy élénkség uralkodott. Az utcákon — bár a sár nem megvetendő — nagy tömeg hullámozott, a mely rendkívül lelkes hangulatban ismételtlen zajos ovációkat rendezett a királyi palota és a minisztériumok előtt.

Kora hajnalban a város képe egyszerre csodálatosan megváltozott. Öt óraker a belgrádi czitadellában elkezdtek dörögni az ágyuk. Huszonnégy ágyulövés jelezte az ünnepély kezdetét. Néhány percz múlva már föltárltak a házak kapui és mindenfelől özönlenni kezdett a nép a koronázási menet

Üdv és háromszoros banzáj! Öle mindnyájatokat szeretettel öreg regiment pópátok:

Sz. Miska.

Midőn a birinyi sárga-kaszárnya kancinjában, a kerek asztal mellett czimzett öreg őrmester ur a költő üzenetét felolvasta a toronyos sapkás öreg bakának: sok szem megvillant ekkor, de csörrent a székhez vágott szurony is... Pál Jóska honvéd pedig a fekete Farkas honvéddel, a komisz mundurba rá ott kitűnő cigány primások, a 29 napos tegye-gyakorlatos öreg bakák olyan egyszeribe ráhuzták azt a nagy szendélyeket fakasztó dalt:

... Kossuth Lajos azt üzenté!!

És felugráltak a bakák! A jászfiak kezét fogták! A költő nyugton lehet! Ezek a fiúk akkor sem maradnak el a nagy találkozórol! Még Pál Jóska honvéd-cigány is összetöri a hegedűjét és panganétos puskát ragad; mert majd akkor a Mannlicher puskán fogjuk elfurulyázni hogy „mégis hun czut a német!”

Öreg őrmester.

utvonala felé. Majd vidám indulók hangja mellett megkezdődött a csapatok fölvonulása. A diszbe öltözött katonaság a konaktól a székesegyházig, a Milán király-utcán, Mihály fejedelem utján és a Dubrováci-uton végig sorfalat alkottott.

Hét óra után már százezrekre rugó tömeg szorongott a hosszú utvonalon. Az ablakokat mind megszállották a kíváncsiak. Különösen a királyi konak és a székesegyház körül életveszélyes a tolongás.

A koronázási menet.

Míg az utcákon a tömeg elhelyezkedett, a királyi konakban is élénk élet uralkodott. Péter király már az első ágyulövésre talpontermet és maga intézkedett.

A koronázási menet nyolcz óra előtt már rendben állott a konak udvarán, Pontban nyolcz óraker föltárltak a konak kapui és a menet megindult a székesegyház felé. Élén a királyi testőrség főparancsnoka lovagolt, aki után a királyi hirnök lépdelt delezeg paripán. Majd a lovas testőrség egy szakasza következett, amely után udvari diszhintókon a hercegek nevelői, a király palota kormányzója és az udvarnagy haladtak. Utánuk ismét egy szakasz lovastestőrség lovagolt. Udvari diszhintóban következtek ezután Heléna hercegnő és Pál hercege. Zászlók sokasága után két királyi hirnök jelentette I. Péter királyi közeledését.

Péter király fehérparipán.

Fehér paripán közelgett Péter király. Sötétpiros tábornoki diszegyenruhát viselt arany vállrojjtal, a Szt. Lázárrend szalagjával és a fehér sasrend nagykeresztjével. Fejét kalpag borította. Mellette egy féllépéssel hátrább a trónörökös és Sándor hercege lovagoltak.

A királyi testőrség egy százada zárta be a festői menetet.

A koronázás.

A székesegyház bejárója előtt Belgrád metropolitája fényes segédlettel, a miniszterek a diplomáciai kar és magas állami méltóságok várták a koronázási menetet. A mint a fényes menet a székesegyház elé ért, a téren felállított katonai zenekar rázendített a nemzeti himnusra, míg a belgrádi czitadellából százegy ágyulövés hirdette a szertartás kezdetét. Az első lövést abból az ágyuból tették, a melyet Kara Györgye a Karagyorgyevicsek ősapja vett el 1804 ben a törököktől és a melynek bronzából készült a királyi korona is.

A székesegyház előtt a király leszállt a lováról és fényes kíséretével az ágyuk dörgeése közepette bevonult a székesegyházba. Belgrádnak ez a legelső temploma, amelyet most renováltak, kívülről egészen igénytelen, de annál pompásabb és díszesebb a belseje. Gazdag aranydíszítésű falainak a sok tarka szín erős keleti jelleget kölcsönöz. A középső hajóban Milos és Milán szerb fejedelmek szarkofágjai vannak, ereklyetartókkal körülvéve, amelyekben drágakövel kirakott ereklyék csillognak. A templom magas és sötét, misztikus homály borul belsejére.

A templomi kórus egyházi énekei között foglalta el helyét Péter király a szentélyben. A metropolita, egy meghatóan szép tipikus szláv főpap, a kinek hosszú lengő fehér szakála egész mellét eltakarja, fölémelte az oltárról a nyolczágu koronát és átadta a királynak. Péter király a koronát fejére tette, míg a zicsai és tajecsai püspökök a király vállára borították a sötétvörös hermelines palástot. Még a sabáci püspök átadta a birodalmi almát és a királyi jogart

a királynak, amely után kezdetét vette az egyházi szertartás.

A szertartás után a király aláírta a koronázási oklevelet, a melyet még a metropolita, a miniszterek és a szkupstina, meg az államtanács elnökei is aláírtak.

A király a koronával a fején, vállain a királyi paláttal vonult végig a tömeg között, amely most még lelkesebb ovációban részesítette.

A királyi konak tróntermében a király a királyi hatalom összes jelvényeivel a trónon foglalt helyet, a mikor féltizenegy óraker megkezdődött a diplomáciai kar, a hivatalos és a vidéki küldöttségek fogadása.

A konak előtt tízezrekre rugó tömeg élteti Szerbia megkoronázott királyát.

Varmegyénk és közelvidéke.

A nánási Kossuth-szobor leleplezési ünnepélyének a sorrendjét az elmúlt vasárnap állapították meg a szobor bizottság buzgó tagjai Rákosi Viktor országgyűlési képviselő közbenjöttével. Most már véglegesen megállapították a leleplezés napját és az ünnepély sorrendjét.

A leleplezési ünnepet október hó 2-án vasárnap délelőtt tartják meg, a mint azt már különben jeleztük is. Az ünnepély, melyet a közreműködő jeles férfaink országos nevezetességüvé emelnek, a következő sorrendben folyik le.

I. Vendégek fogadása a Debreczenből 9 óra 40 perczkor érkező vonathál.

II. Isteni tisztelet fél 11 óraker az ev. ref. templomban.

III. Leleplezési ünnepély az isteni tisztelet után a következőkben: 1. Himnusz. Éneklé a hajdunánási dalárda. 2. Csohány László szoborbiz. elnök megnyitó beszéde. 3. Rákosi Viktor országgyűlési képviselő ünnepi beszédet mond. 4. Szabadsággal Huber K.-tól, éneklé zenekisérettel a hajdunánási dalárda. 5. Alkalmi költemény. Irta és szavalja Pósa Lajos. 6. Kossuth-Himnusz Papp Zoltántól éneklé a hajdunánási dalárda. 7. A szoborbizottság a szobrot átadja s Csohány L. polgármester a város nevében átveszi. 8. Kossuth Ferencz beszél a néphez. 9. Koszoruzások. 10. Szózat.

IV. Közébed delután 1 óraker a Bocskay-szállodában.

V. Bál este 8 óraker ugyanott.

Az aszály pusztítása. Lassanként pontos statisztikai adatok gyűlnek össze azokról a roppant károkról, melyeket a nyári aszály okozott széles ez országban. A szolgabírói hivatalhoz is beérkezett már a kerület minden községéből a hivatalos értesítés, mely a kerületben leégett és teljesen megsemmisült vetésekről ad szomorú adatokat. Ezek szerint Vámpörpéren 364, Tiszacségén 153, Egyeken 2020, Balmazújvárosban 2749 hold vetést (buza, rozs, árpa, kukoricza) teljesen elpusztított a nyári aszály.

Zászlóavatás. Hajdudorogon, az ottani kath. kör tegnap tartotta zászlóavatási ünnepét. Zászlóánya Ujhelyi Andorné 12 zászlóleánnyal az iskola téres udvarán verték be az első szegeket. A zászlóánya 10 aranyat ajándékozott a szegjeért. Utánna a papság, előljáróság vette fel a kalapácsot. A szentelés után Lengyel Endre prépost vikárius lendületes szép erkölcsi tartalmu hazafiságra buzdító alkalmi beszédet mondott s a dalárda a „Szózat“-ra gyujtott. Este táncvigalom volt a Szücs Mihály „Novella“ vendéglője nagytermében, melyen jelen voltak: Tóth A. Mihályné, Katinka leányával. Pogácsás Györgyné, Fodor Antalné Teréz leányával, Dobi Dénesné Juliskájával, Zsa-

dányi Sándorné, Szakál Ferenczné, Szakál Miklósné Teréz és Anna leányaival, Gurbán Sári, Vincze Julis és Teréz, Barna Mari, Kis Julis, Kis Anna, Juhász Mari, Lakatos Anna, Szabó Juli és Mari, Szücs Mihályné, Barna Györgyné, Balogh Terézia, Pap Antalné, Pap Jánosné, Szücs Margitka s többben. A mulatság reggelig tartott s jótékony célra a zászlószegekkel együtt 500 koronányi haszonnal járt.

Mi az ujság?

Egy dohánybevéltő tiszt tragédiája. Banovszky Gyula, a barcsi dohánybevéltő hivatal volt főnöke súlyos idegbaja miatt nyugalomba lépett. A beteg ember sógorával együtt néhány hét előtt üdülés céljából a Tátrába utazott. Egyik nap azonban nyomtalanul eltűnt. Keresték, kutaták: hiába. És a napokban egy csendőrrjárat az őserdők dűlőutjain czirválva, egy óriási fa odujában egy alakot pillantott meg. Kivonszolták a toprongyos, bozontos szakálu embert, de az éhségtől elcsigázott szerencsétlent alig bírták talpra állítani. Hosszas nyomozás után megállapították, hogy a szájalmas külsejű szerencsétlen ember roncs, akin teljes mértékben ki tört az örület, Banovszky Gyula, volt barcsi dohánybevéltő hivatalnok. **Egy teljes hónapig csavargott a rengetegben, ahol valósággal csoda, hogy éhen el nem pusztult** és hogy szét nem marcangolták az ott nagyszámban levő fenevadak.

A bolgár fejedelem és a postatiszt. Ferdinánd bolgár fejedelem tudvalevőleg huzamosabb ideig tartózkodott magyarországi birtokán családjával együtt. Legutóbb Gömörben a pusztamezői kastélyban tartózkodott s onnan járt ki kíséretével vadászatra. Ez idő alatt a fejedelem pusztamezői birtokán Palkó Endre miskolci posta és táviratbiztosító vállalkozó, kit buzgó szolgálatai elismerésül a fejedelem a bolgár lovagrend ezüst érdemkeresztjével, továbbá egy arany melltűvel és kabinet képével tüntetett ki. A képet, melyen „Nándor” aláírás van, a fejedelem személyesen adta át Palkó Endrénél, míg az érdemkeresztet és melltűt udvar mesteri hivatala útján juttatta el hozzá.

Egy örült olasz rémtette. Münsterben egy hirtelen megörült olasz petroleummal öntötte le egy Hesmann nevű özvegyasszony házat, majd felgyújtotta a házat és az égő ház ablakán keresztül dobta ki gyermekeit. Egy gyermek szörnyet halt, felesége az ijedtségtől megörült. A dühöngő olaszt a réndörségre vitték s honnan elmeógyógyintézetbe szállították.

Togo győzelmei a szerelemben. A véres háború borzalmas hírei között ima egy, amely poézisről számol be. Ennek a poémának hőse a győzelmés Togo admirális. Amióta nagy diadalait aratta, neve ismert széles a világon mindenütt, ahol ujságot olvasnak. Hogy pedig a rokonszenv is mind feléje száll, azt ékesen bizonyítja sok száz levél és ajándék, a melyekkel a posta a föld minden részéről elhalmozza. Ez üdvözlő és autogrammot kérő levelek között most olyan érkezett, melyre méltán büszke lehet az admirális. A newyorki „Herald” adja tudunkra, hogy Togo nagy hódítást vitt véghez a leányszívekben is, noha már nem

épen fiatal legény. Egy filadelfiai felsőbb leánynevelő intézet tiz növendéke együtt levelet irt neki s mind a tiz mellékelte a fényképet is. Egyik-másik hölgy a neve mellé odajegyezte hozományának nagyságát is. Levelükben pedig azt irták, hogy lelkes rajongói a hősnék és bármilyikük boldognak érezné magát, ha Togo feleségül venné. Erre a levélre az udvarias tengerenagya válasza most érkezett a kisasszonyhoz. „Levelében hálásan köszöni a kitünő ajánlatot, de — sajnos — már nős.

A Jom Kipur áldozata.

Budapesti történet.

Dr. Freund Manó ügyvéd, mindenképp előtti istent szolgálja szívesen, a sommás keresetek csak azután következnek. Mind-ebből kiviláglik, hogy az istentisztelet és ügyvédi állás éppen nem inkompatibilis, a mint azt sokan első pillanatra hinnék.

Jom Kipur napján az ügyvéd, mint hithű orthodox, pont reggel kilencz óraker lelkébe mélyedt s rövid magabeszéd után elhatározta, hogy alaposan kiimádkozza magát. A lelki vigasz rövid uton való beszerzésére a Rombach-utcai zsinagóga felé vette az útját. Ezt a helyet azonban nagyon hívásosnak találta. Bement tehát az Orczyházban levő imaházba.

Miután letaksálta magát, állást foglalt egy nagyon pájeszes és nagyon imádkozó, bizonyára igen szent életű férfi mellett, a ki kezeivel hadarászva, ugyancsak vezekelt büneiért. Hamarosan olyan patáliát csaptak, hogy az Isten szíve is nevetett — bizonyára — örömben. Ha elfáradtak pihentek egy kissé, azután újból előről kezdtek. Utóljára is Jom Kipur egyszer van egy évben, s az istennek meglehet egyszer egy évben adni a magáét.

Estefelé aztán, mikor már az égnek ki kell nyitnia csillag-szeméit s az istenes ügyvéd alaposan kidöngötte a mellét, kegyeletes szemlére lelkébe mélyedt, rövid vizsgálgódás után meglegedetten konstátálta, hogy közte és a Jehova közt minden difereenzia ki van elégítve.

Csak a gyomra morgott igen naragosan és kedvetlenül, amiről a világi élet is eszébe jutott s az, hogy még ma nem evett. Pedig ama bizonyos égi jelnek már itt kell lennie . . . Hány óra?

Zsebébe nyúlt: az óra eltűnt. Aranylánczát tapogatja: eltűnt. A szentéletű s hithű társát nézi az Urban: az is eltűnt. Minden eltűnt, csak ő maradt ott csupaszon. Lelki javai megszapordtak ugyan, de egy aranyórával és egy lánczeczal szegényebb lett.

Egyházak és iskolák.

Tanárok és tanítók fizetésrendezése.

Budapesti tudósítónk sürgönyzi.:

A felekezeti iskolák tanárainak és tanítóinak fizetésrendezéséről kész velt a kultuszminiszteri javaslat mielőtt még Berzeviczy Albert vállalta a miniszterséget. Ezt a javaslatot, minthogy civilizistára és új ágyukra kellett a pénz, Tisza István gróf miniszterelnök viszszavonta.

Berzeviczy ragaszkodott elődje javaslatához és Tisza István gróf kérelmére se akart tárczát vállalni e javaslat nélkül. Már úgy is volt, hogy Berzeviczy nem lesz miniszter és Rosner Ervin báró lép Wlassics örökébe. Ekkor Berzeviczy barátai, öztük maguk az érdekelt professzor tekintélyek beszél-

ték rá Berzeviczyt, hogy vállaljon tárczát, mert ha nem vállal, azzal éppen nem segít a tanárok és a tanítók során. Berzeviczy tehát igent mondott. De, mint igen jó forrásból értesülünk, Berzeviczy Albert a legutóbbi minisztertanácsoson ismét szóba hozta a fizetésrendezést és már nem találkozott oly rideg ellenkezéssel, mint a múltban. Legalább elért annyit, hogy Lukács László pénzügyminiszter a tervezetet tanulmányoztatja.

A halápi iskola A halápi iskola ügyében szerdán d. e. Kovács József polgármester és Varga Károly tanácsnok helyszíni szemlét tartott Szilágyi János építőmester kíséretében.

Kollegiumi diák-önképzőkör. Dr. Csürös Ferencz gimnáziumi tanár vezetése mellett az Arany János önképzőkör, melynek dr. Csürös Ferencz felügyelő tanára, alakuló gyűlést tartott. Elnök: Pelleskey Sándor VIII. o. t. alelnök: Pánczel József VII. o. t. titkár: Lukács Elek VIII. o. t. főjegyző: Stolcz Ferencz VIII. o. t. és pénztáros: Némedi Endre VII. o. t. Csürös Ferencz dr. szép beszédben buzdította az önképzés nemes munkájára a tanulókat.

Színház.

Sarah Bernhard nyomdokában.

A mostan Nagykanizsán játszó Kövesi-féle színtársulat drámai hősnője, Makó Aida megunta már, hogy csak úgy dicsérjék, mint a többi jó drámai színésznőket. Többre vágyott és ha nagy kollégája, Sarah Bernhardt vékony lábszárait trikóba bujtatva, eljátszhatta Hamletet, mely szerepben legnagyobb bukását aratta a nagy tragika, Makó Aida, aki határozottan erősebb természetű a nagy Sarahnal is, bátorságot vett magának, hogy a dán királyfi alakját hozza a színpadra. El is játszotta az elmúlt héten és a máskor Makó Aidával szemben legudvariasabb helyi kritika óva inti az ilyen excentrikus vállalkozások megismételésétől. Erre a kritikára a művésznőnek épenséggel semmi szüksége nem volt.

Az első előadás. Az első előadás jövő hó 1-én, szombaton lesz. Az igazgatóság megnyitó előadásra Martos és Huszka nagy sikert aratott operettjét, az „Aranyvirág”-ot tűzte ki. Az első előadás bérletben és pedig „A” bérletben lesz.

A költő özvegye.

És az írók társasága.

[Budapesti levél.]

Még a frissen hantolt sir felett támadt a hirlapi harc, mely országvilág előtt leplezte le, hogy a néhai költőkirály, Jókai Mór micsoda kapzsi és nemtelen környezetben élte le utolsó éveit.

Ezek a lángész babérleveleit piszkos bankjegyekre váltogatták be és a vén költőt teljesen lealacsonyították, még ütögették, még koplaltatták is! Mint valami kóbor, nyüves beteg kutyával bántak vele azok a kezek, a melyeket a költő megaranyozott és agyának tulfeszített munkájával igyekezett teletölteni! Szörnyű és fölháborító vádak voltak ezek, a melyeknek

mérgét a költő verseinek idézetével nem törölték ki a lelkekből.

A költő özvegye körül szemetes, sáros büvör támadt, a mely ároknál még a részvét is visszahátrált . . . És a nemzet előtt nemcsak ruhája után, de lelkülete után is fekete tüneményé képződött a költő özvegye, a kivel kapcsolatban Budapestről nevezetes hírt vettünk.

A Petőfi-társaság, a melynek a boldogult költőkirály elnöke is volt és melyben a magyar írói világ számos kitünősége működik vállalva, nemrég bizalmas ülést tartott. Ezen az ülésen határozták el, hogy a jövő év januárjában Jókai emlékűnnepet, gyászűnnepet rendeznek, a melyre azonban **nem hívják meg** — a költő özvegyét . . .

Erre az el nem küldött meghívó levélre lesz a nemzet ítélete felírva.

UJDONSÁGOK.

Pósaék és Debreczen.

— A mesemondó esték. —

A legnépszerűbb népdalköltő és a gyermekvilág bűbajos költészetű mesemondója Pósa Lajos feleségével, a szintén költői tehetséggel megáldott kedves, szép magyar asszonnyal a jövő héten Debreczenbe érkeznek. És a színházban a Dankó-szobrának és a debreczeni siket-néma iskolának a jávára két estét tart, olyan országos híru mesemondó-estéket, melyeken Pósa Lajos a nagy, mint kis hallgatóit egyenlően elszokta bájolni, büvölni az ő előadásával és költészetével.

Debreczen művelt közönsége, hiszük, hogy a Pósa-párra feledhetlenné teszi itt időzésüket és nem marad utána Szegednek, a hol kicsinyek és nagyok mindig körül rajongják Pósa-t, ahányszor körükben megjelenik. Pedig Pósa Lajos kálvinista magyar ember és Szeged pedig a legnagyobb katolikus magyar város. Illő tehát, hogy a kálninista Róma, is virágot hintsen az elé, a ki nemcsak a szükebbkörű felekezetnek, de az összes magyarságnak gyönyörűsége.

A Pósa-esték rendezésére és a Pósa-pár illő fogadására, az idő rövidsége miatt halogatás nélkül kell megtenni az előkészületeket.

Az elsőlépést ma csütörtökön teszi meg. Oláh Károly tanácsnok délután 5 órára meghívást bocsátott ki a városháza kistermében tartandó értekezletre. Ez alkalommal beszélnek meg a Pósa Lajos és neje által f. hó 29-én és 30-án, a színházban tartandó mesemondó esték keresztülvitelét.

Kubelik Debreczenben.

Hova megy körutra ?

Mint már irtuk is, Kubelik János, a nagy hegedűművész feleségével és két kis iker leánykájával szombaton este Debreczenbe érkezett. Azóta itt időzik Széll Farkas táblai elnök apósánál. Kubelik a feleségével és gyermekeivel naponta kikocsikázik a kies nagyerdőig.

Szerdán délután lapunk egyik dolgozó társa beszélt a Kubelik titkárjával, aki Kubelik felhatalmazására munkatársunk kérdéseire szívesen adott feleleteket.

Ezek alapján megirhatjuk, hogy Kubelik még péntekig marad városunkban. Pénteken este feleségével egyenesen Angolországba utazik, hol a legnagyobb városokban hangversenyeket ad.

Kubelik novemberig időzik Angolországban és onnét Badenbe utazik, hova hangversenyre ígérkezett.

Két kis leányát itt hagyja a nagyapai háznál, de karácsonykor feleségével együtt meglátogatja őket, amikor néhány napot ismét Debreczenben időznek.

Karácsony után Németországban tesz hangverseny körutát, hol már nehezen várják s a hova régebben elígérkezett, majd innen Kolinba, csehországi birtokára vonul vissza pihenni.

A titkár előadása szerint a nagy hegedűművész igen jól érzi magát Debreczenben s ha nem sürgetné a már hirdetett angol hangverseny, még örömeit időzne tovább is városunkban.

— **A szerkesztőségéből.** A Debreczeni Független Ujság olvasóit és barátait értesítem, hogy a kaszárnyából, a 29 napos, utolsó fegyvergyakorlatom eltöltése után bevonultam a szerkesztőségbe és a mai naptól a lapot ismét én szerkesztem. Távollétem alatt a 48-as polgármester ur és társa: egy öreg alispán — állítólag — a böszörményi sikkasztó, okirathamisító bukott pap ügyének plepzetlen ostromozása miatt a Debreczeni Független Ujság utczai elárusítását betiltották. Bár a 29 nap alatt semmiféleképpen sem folytam be ezen ujság szerkesztésébe, ezt a kétlelkű elbánást nem hagyom szó nélkül, mert a sajtószabadságot gázoló 48-as polgármester betiltó végzésében a tisztességet támadta meg ezen ujságnak, úgy tüntetvén fel, mintha erkölestelen irányu volna ez az ujság, a melynek pedig az a legnagyobb büne, hogy az igazságot bármely viczinális basibozukkal szemben is kimondja. Mint író és szerkesztő szeroztem annyi becsületet a nevemnek, hogy emelt fővel utasíthatom vissza ezt a befeketitést és huzódózás nélkül mutathatok reá azokra az okokra, a melyek miatt ez a hiu, betegesen érzékeny és veszedelmes befolyásolható 48-as polgármester lapunk utczai elárusítását betiltotta és lapunkat oktanul megvádolta. Azért ezen írásomnak a folytatása már közelebb következik, ifjabb Móriéz Pál, a „Debreczeni Független Ujság“ felelős szerkesztője.

— **Nagy Magyarország** czimen egy cikksorozatot kezdünk meg. A debreczeni társadalom egyik előkelő tagja írja ezen érdekes és láncszemként kapcsolatos cikkeket, melyek örvendetes bizonyosságai a nemzeti ügyek iránt ébredező általános érdeklődésnek. Ajánljuk olvasóink figyelmébe.

— Münnich Aurél Debreczenben.

A kormánypárt egyik országos nevű vezetőtagja, Münnich Aurél országgyűlési képviselő Debreczenben időzik. Münnich debreczeni rokonait a Sesztina családot látogatta meg.

— **Október 6.** A főiskolai ifjuság már készül, hogy ez évben is méltó ünneppel áldozzon az aradi tizenhárom vértanú halhatatlan emlékének. A „Magyar Irodalmi Társulat“ rendezti ez évben is az ünnepet a kollegium nagy dísztermében. Titkára utján már pályázatot is hirdetett egy ez alkalomra irandó ódai költeményre. A nyertes költeményt a szerző szavalja majd el az ünnepeken. E hó 27-éig lehet a költeményeket jelíges levéllel beadni a „Magyar Irodalmi Társulat“ titkári hivatalához.

— **Személyi hír.** Rostkowitz Arthur, lapunk helyettes szerkesztője néhány napi tartózkodásra Szegedre utazott.

— **Egy kedves barátunk távo-zása.** Már említettük, hogy Pákh Emil római katolikus lelkész, a nagyműveltségű és nagyszívű debreczeni papot felsőbb hatósága vaskohi plébánosnak nevezte ki. Ezen alkalommal a bucsusorait közülük távozó kedves barátunknak, akire ama oláh veszedelemtől lepott vidéken, mint kitünő magyar hazafira is nagy hivatás vár. Pákh Emil plébános, ki lapunknak is egyik buzgó dolgozó társa volt, a következő sorokban bucsuzik el:

Uj állomásomat már e hó 20-án el kellett volna foglalnom. Ez okból nagyszámú jóakaróim, barátaim és ismerőseimtől egyenként el nem bucsuzhatván — nagy sajnálatomra — ezuton mondok nekik Istenhozzádot. Hiszem, hogy barátságunk köteléke dacolni fog az idő hatalmával. Ezt a magam részéről megis ígérem. Debreczen 1904. szeptember 21-én. Pákh Emil.

Kivánjuk, hogy a szerencse kísérje további utjain távozó barátunkat és szép hivatását mindvégig sikeresen töltse be.

— **Önkéntesi vizsga.** Házi ezredünk a 39-dik cs. és kir. gyalogezred önkéntesei számszerint 30-an mutatnak Nagyváradra a tiszti vizsga letételére, mely folyó hó 24 és 26-án fog megtartatni Schleh Müller vezérőrnagy elnökletével. Vizsga után az önkénteseknek bemutatják az új tüzérségi felszereléseket, valamint azok alkalmazását is. A vizsgára az önkénteseket a tanári kar Tröster Károly százados iskola parancsnok vezetése alatt szintén elkíséri és tekintettel a szakszerű oktatásra, a jó eredmény biztosra is vehető. Mi is csak szerencsét kívánunk a derék önkénteseknek és az érdemes tanári karnak.

— **Házasságkötés.** Csütörtökön délután kötött házasságot Katz Jakab bankigazgató leánya özv. Papp Lajosné szül. Katz Rezsín, dr. Leidner Samu szászvárosi ezredorvossal. Az egyházi esketést Krausz Vilmos főrabbi végezte.

— **Törzstiszti vizsgára ment.** Mengele Imre százados, a ki a házi ezredünkben szolgált, Bécsbe utazott. Mengele kapitányt a törzstiszti iskolába vezényelték Bécsbe.

Dr. Rothsnek V. Emil utóda

Grósz Nagy Ferencz

gyógyszerésznél

„Arany egyszaru“ gyógyszer-tár,
Kossuth-utca 8. szám. (A színház mellett.)

Minden bel- és külföldi gyógyszer különlegességek, illatszerek, szappanok, cosmetikai cikkek fő-raktára Debreczenben és Hajdumegyében.

— **Meglopták a Csokonai-kert virágait.** Szerdán reggelre virradóra északa ismeretlen tettes lokketlenül meglopta a Csokonai kertben a Csokonai szobra körül ültetett virágokat. Heikel Ede városi fő-kertész jelentése szerint negyven szép mályva virágai hiányzanak. A üvegházban nevelt nemes mályvákat gyökerestől szedte fel a tolvaj. Ez czudarság, hogy a kegyetlen kezek még a Csokonai emlékével szemben is ilyen durva tolvajságra vetemednek.

— **Országos Amateur Tornaverseny Debreczenben.** Megirtuk már lapunkban, hogy október másodikán délelőtt és délután a nagyerdei Sporttéren a „Debreczeni Torna Egyesülei” országos Amateur Tornaversenyt rendez. A rendezőség már megállapította az egyes versenyeket is. Lesz 100 méteres síkfutás, rudugrás, távolugrás, sulydobás, összetett verseny nyújtón és korlátón, diszkoszdobás, kötélhuzás, vivás, kalapácsdobás, magasugrás, 402 és fél méteres síkfutás. A kalapácsdobásnál a verseny Debreczen város bajnokságáért lesz. A díjakat este a vacsoránál osztják ki. A vacsora pedig az állomás másodosztályu éttermében lesz, hol a közönséget is szívesen látja a rendezőség. Az érdekes verseny iránt, melyre ország-szerte készülődnek, városunkban nagy az érdeklődés.

— **Meghaltak:** Nagy Jánosné Fülöp Juliánna ev. ref. 75 éves. Balaskó Zsuzsanna ev. ref. 13 éves leány, Vaskó Piroska róm. kath. 2 éves gyermek, Kaicza Anna gör. kath. 5 hónapos, Nagy Mária ev. ref. 20 hónapos csecsemők, özvegy Varga Jánosné Hornyák Juliánna ev. ref. 71 éves magánzónó, Jakubicsek Lajosné Bodnár Róza róm. kath. 28. éves.

— **Leányszöktető zenetanár** czimen, még távollétem alatt egy hír jelent meg ezen újságban. A hírt a közönség köréből vett értesülés és a „Debreczen” czimű lap nyomán írták meg. Most a megnevezett zenetanár kartársai ezeket jelentik ki; Az a nyilvánosan beszélt szerelmi história, melynek megírása elől nem térhetett ki a szerkesztőség, nem felel meg a valóságnak. A zenetanár és tanítványa nem válthattak vasuti jegyet s nem utazhattak együtt sehova. Az ev. ref. egyház leány nevelő intézetében benlakó növendékek ugyanis, ha nem utaznak szüleikkel, vagy ezek meg bizottjával, internátusi felügyelet alatt mennek ki a vasúthoz s a kísérő személyzet megvárja míg az illető kocsi elhelyezkedt a növendékekkel megindul a vonat. De hogy Tóth Árpád zenetanár sem a depr. ev. ref. egyház leány nevelő intézetében benlakó, sem az ezen intézetbe bejáró rendes növendéket nem kísért, nem kísérhetett a debreczen-miskolczi vonaton, igazolja az, hogy a rendes tanulók eltávozásá után következő két napon a magánvizsgálatokon, a harmadik napon a tanári záró értekezleten jelen volt. A depr. ev. ref. egyház leány nevelő intézete tanárkara nevében az igazgatóság.

— **A regále bérlete.** D—n. írja a város a boritaladó és husfogyasztási adó bérletének megváltására nézve nem tudott megegyezésre jutni a pénzügyigazgatósággal. A pénzügyigazgatóság 337,000 korona megváltási összeget kért, a város csak 280,000 koronát ajánlott fel. A miniszterhez került a dolog döntés végett, de véglegesen

ő sem határozott. Ez ügyben hétfőn a miniszternél jártak Kovács József polgármester és Csóka Sámuel tanácsnok. A miniszterrel történt személyes érintkezés Debreczen városára nézve kedvező eredménnyel járt, amennyiben a miniszter a regále megváltását Debreczen városának adta bérbe újabb 3 évre azért az összegért, melyet a város addig is fizetett, vagyis 300,000 koronáért. A regále bérlő újabb 3 évre tehát ismét Debreczen városa lesz.

— **Vasutépítés Debreczen rovására.** Hogy a kormány milyen kicsire nézi Debreczen érdekeit, kiténik az itt következő czélzatos hírből, melyet egyik váradi lap-társunk után közlünk:

„Balogh Ferenc nyirbátori lakos kérelmet intézett a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy a nyiregyháza—mátészalkai vasut nyirbátori állomásától Érmihályfalváig vezető viczinális vasut építésére adjon építési engedélyt. A miniszter Hieronymi Károly a kért engedélyt megadta s erről hivatalosan értesítette Biharvármegye közönségét. Az új vasut építésének különös közgazdasági fontossága abban rejlik, hogy a Nyírség és Szilágyság kereskedelmét Érmihályfalván keresztül Nagyváradhoz hozza szoros összeköttetésbe. Eddig a Nyírség és Szilágyság kereskedelme Debreczen felé gravitált. Az új vasut ezt a kereskedelmi forgalmat Nagyvárad piacára hozza, a mi kereskedelmi életünkben nem lesz megvetendő dolog.”

A debreczeni mindenáron való mame-lukok vajha okulnának ezen hírből és körülményből!

— **Diákválasztások.** A felső kereskedelmi iskola ifjusága is megtartotta már két egyesületében a választásokat. Mind a két egyesületnek dr. Szántó Sámuel tanár a vezető és felügyelő tanára. Az önképzőkörben elnök Révész Aladár, alelnök Kálnai Sándor, főjegyző Czirkák István lett; a segítő egyesületben az elnökséget Dömök Béla, a pénztárosságot pedig Halmágyi László nyerte el.

— **A gyerkőczök tolvajsorban.** Az általános züllésből ez a hirecske is egy szomorú kép: öt gyermekkel gyűlt meg a baja a rendőrségnek, a kiket Nagy Péterné jelentett fel. Lajter Géza 13 éves gyerkőcz volt a fiatal tolvajok vezére, akik husz korona értékű dinnyét loptak el Nagy Péternétől. A fiatal bűnösök ezért kerültek a rendőrség büntügyi osztályára.

— **Lopott a pinczéből.** Pénzre volt szüksége Károlyi Istvánnak, de vagy nem tudott, vagy nem akart tisztességes uton hozzá jutni, tehát — lopott. A Hatvan-utczában ugyanis egy láda kőmives szer-számot árult szerdán délelőtt s feltűnően alacsony árban kínálta fünek, fának. Mégsem tudott hamarosan tudni portékáján, úgy hogy a figyelmeztetésre hozzá érkező rendőr még a kufarkodáson csípte. Zavaros feleletei annyira gyanussá tették, hogy a büntügyi osztályhoz került a ládaszerszámmal együtt. Hosszas vallatásra ott aztán bevallotta, hogy a „Kis Debreczen” vendéglő pinczéből oztta a tárgyakat, azt gondolta, hogy hamarosan pénzzé válthatja, ha olcsón kínálja nyilt utcán. Pedig ez vitte a ke-lepczébe.

x **A piac utca külső szépségét** nagyban emelik kereskedőink fényes berendezésű kirakataik, valamint pompás külső világításaik. Kereskedőink minden alkalmat megragadnak, hogy üzleteik izléses és fővárosias külsejével városunk díszét emeljék.

Uj látványosság lesz a most épülő Koch Testvérek férfi, fiu, gyermek és leány ruha áruház debreczeni fiókjának (Csanak-ház, Piac-u.) portaléja, mely ugy csin, mint művészies kivitel tekintetében páratlan lesz. A nagy áruházra már most felhívjuk a közönség figyelmét és tudatjuk, hogy minden egyes ruhadarab saját műhelyükben készül, tehát a honi ipart támogatja az, ki szükségletét ott fogja beszerezni.

x **Letzter József** fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44. Dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképképzés a műterem kapubejáratánál lévő

x **Iskolai növendékek és szülők** figyelmébe ajánljuk Mentze Henrik ujdonságok áruházát Piac- és Szent Anna-utca sarkán, hol mindent igen olcsó és szabott árak mellett szerezhetnek be.

x **Pénzkölcsönök** személyhitelre jelzálogra gyorsan kieszközöl a 27 pénzintézetel összeköttetésben levő Rácz Béla bankirodája Debreczen, Csapó-u. 12. Telek-könyvi kivonat, kataszteri birtok iv átvétele után azonnal megtudható, minő és mennyi kölcsön eszközölhető ki ingatlanra. Törlesztéses kölcsönök kisebb bérházakra is kaphatók. Bővebb magyarázatra vonatkozó tervezet Csapó-u. 12. sz. a. ingyen kapható.

x **Uj! Kézi szőlőprés,** melylyel mindenki házilag készíthet mustot, darabja 90 kr. Mentze Henrik ujdonságok áruházában.

x **Olcsó és szép szállómosók érkeztek Mentze Henrik ujdonságok áruházába.**

Mezillábas hercegi pár.

[Botrány után — zárandoklat.]

Királyi vér mind a kettő, de szegényebbek és nyomorultabbak egy ideig az utolsó koldusnál. Legalább a pápa ő szentesége így kívánja a fejedelmi sarjaktól, akik nagyot találtak vétkezni s most méltó vezeklésül gyalog és mezitláb, szalmafüdeles viskóban hálva és száraz kenyéren tengődve mennek majd Krisztus földi helytartója elé, akitől várható a bűnök bocsánata.

A két mezitlábás zarándok Schönburg-Waldenburg herceg és felesége, Alice hercegnő, Don Carlos spanyol trónkövetelő leánya. Szegény Don Carlos, hogy milyen szerencsétlen ő a leányaival! Az egyik, Elvira, tudvalevőleg Folchi festővel szökött meg, a másik, Beatrice, szerencsétlen házassága miatt való kétségbeesésében vízbe-ölte magát, a harmadik, Alice hercegnő pedig, egy évvel ezelőtt hűtlenül elhagyta az urát s e tétével a fejedelmi botránykrónikák eseteinek számát szaporította.

A szökés idején, 1903. június havában, az a mende-monda kelt szárnyra, hogy Alice hercegnő tulajdonképen a kocsisába lett szerelmes s miután ennek a felesége zajt csapott, a kocsisal együtt elillant a gauernitzi kastélyból. Ez azonban nem felel meg a ténynek; az eset háttere kevésbé romantikus. A hercegnő nem találta meg nálánál jóval idősebb férjében azt, akit leányos lelke óhajtott. Amellett a herceg el-pazarolta a saját és a felesége vagyonát, sőt még az ékszereit is elzalogosította, köztük a Mária Antoinette hires nyakékát. Hat évi kínos együttlét után Alice hercegnő válni akart s Rómában kérte is a házasság felbontását, de a bibornokok nem méltatták a fiatal asszony szenvedéseit.

Hogy mégis tegyenek valamit, azt mondták, majd megvizsgálják az ügyet s két-három év múlva döntenek a házasság dolgában. Alice hercegnőt egészen kihozta a sodrából ez a cinikus válasz. Nem, ő még három hónapot sem vár, gondolta magában s rávette férjét, hogy közös akarattal váljanak el, addig is, míg a törvényes elválás

megtörténhetik. Alice hercegnő ekkor összedobta ingóságait, fölvette szobaasszonyának, Materninek a nevét (aki mellesleg mondván a kocsisának a sógornője s innen eredt a pletyka) és elutaztak. A herceg még ki is kísérte az állomáshoz és szerencsés utat kívánt neki.

A hercegnő maga többször méltatlankodva fogadta a róla terjesztett kellemetlen híreket s a nála járt újságíróknak nyíltan megmondta:

— Az én bonyolódott regényemhez a rágalom sok hazug fejezetet tödött. Nekem se kocsis, se mérnök, se hajóskapitány, se semmiféle szeretőm nem volt és nincs, a hogy állítják. Kölcsönös megegyezéssel elhagytam a férjemet, akivel nem élhettem együtt, mert durván bánt velem és tetteleg is bántalmazott.

Ugy látszik azonban, hogy a kibékülés utban van. A pápa, aki mint Sarto bíboros hat évvel ezelőtt összeadta őket Velenczében, nagyon a szívükre beszélt s mindketten engedtek a makacsságukból. De amíg a pápa újra áldását adja a megdrótozott frigyre, addig a hercegnek és Alice hercegnőnek meg kell tenniük a mezitlábás, bűnbánó, éhezéssel, fázással és szegények segítségével egybekötött zarándokutát, amely talán élvezet a boldogság országába.

TÁVIRATOK.

Váltóhamisító ezredesné.

Berlin, szeptember 21. Montgensterne ezredes felesége, mint a lapok már hozták is, megszökött a tébolydából. Most pattant ki itt e történet előzménye. Az ezredes felesége ugyanis a dán királyfi nevére váltókat hamisított s ezért csukatta őt a férje az örültek házába. Amint híret vette, hogy felesége megszökött, keresésére indult több barátjával s ma a városban rá is akadtak. Elhagyottan barangolt az utcákon az ezredesné. Férje a vonathoz vitte, hol erőszakkal, barátai és a vonatvezető segítségével is alig tudta a vonatba felszállítani. Közben meg is ütötte. Az utazó közönség felháborodott az embertelen bánásmódon s követelte a hatóság közbelépését.

Havazások.

Sepsi-Szent György, szept. 21. Öt nap óta itt esik az eső és a vidéken havazott. A hegyek hóval vannak borítva és a levegő lehült. Az idő őszi munkálatokra hátrányos.

Gólya a vonaton.

Bécs, szeptember 21. A központi állomásról kiinduló express vonat nem messze a várostól hirtelen megállott. Valaki a vészféket meghuzta. Mindenki azt gondolta, hogy valami vasuti szerencsétlenség történt. Nagy izgatottság fogta el az utasokat. De hamarosan kitudódott, hogy egyik utazó fiatal asszony váratlanul egészséges fiú gyermekét szült. A közeli faluban polgárháznál helyezték el a beteg asszonyt és az új szülöttet. Az express vonat negyedórán késéssel érkezett meg az első állomásra a vasuti gólya kaland miatt.

Az orosz-japán háborúról.

(Távirati tudósítás.)

A japánok Mukden felé nyomulnak, a hol Kuropatkin nem várja be őket, hanem visszavonul, nem Tielinig, hanem Karbinig. Itt aztán majd kapnak a japánok vagy ágyút, vagy vereséget; mert Kuropatkinak Karbinnál állítólag 300.000 embere lesz és 900 ágyuja. Az bizonyos, hogy valamennyi katonája és ágyuja a japánoknak is lesz. Így aztán a hetvenkés is kétséges, hogy beválik-e majd. Mi tamáskodni merészelünk.

Mai hireink:

Az oroszok rettenetes veresége.

A Daily Telegraph a Juncsehan melletti dombokon vívott ütközetről még a következőket jelenti: Az ütközet először csak előőrsi csatározásnak mutatkozott. Később azonban Kuropatkin egy teljes hadosztályt rendelt a védett pozíciók megerősítésére. Az oroszok rettenetes vereséget szenvedtek. A vitnai ezred teljesen elpusztult. Egy tiszt s néhány közember maradt csupán életben. akiket Stakkelberg tábornok agyonlövetett. A japánok 17 hegyi ágyút s rengeteg lövészt ejtettek birtokukba. Este 11 óra után Stackelberg serege teljesen szétzilálva vult vissza. Az oroszok 2500, a japánok 1800 embert vesztek.

Mit csinálnak a kozákok?

A kozák lovasságról ír egy haditudósító lapjának:

Mindig azt halljuk, ha Kuropatkin katonáiról van szó, mit csinálnak a híres kozákok? Az alábbi sorok csekély részben megvilágosítják ezt a sokat hangoztatott kérdést. A mikor februárban Koreába utaztam, a tokiói német követ adott utasításokat mindenről, még arról is, hogyan öltözködjem a harctéren. A követ nem ismerte Koreát, de azért ajánlotta, hogy lovat is vigyek magammal. Kivételesen lehetett azonban a lovat csak használni, legtöbbször vezetni kellett. Hasonló viszonyok voltak Mandzsúria déli részén is, a Jalu folyó mentén. Épp ezért azt hiszem, hogy a híres lovasság egyelőre még nem használható.

Kuropatkin jelentése a császárnak.

Szent-Pétervár, szeptember 21. Huszadikáról keltezett jelentésében Kuropatkin jelenti a császárnak: Hadseregünkkel semmi különös nem történt. E hó 19-én láttak az ellenséget a dalmi szoros felé közeledni, ma reggel kétszer meg is támadták a szorost, de sikerült a visszavonulásra kényszerítenem őket. A lovasság is részt vett az ütközetben. A japánok a szorostól délre vonultak vissza.

Port-Artur ostroma.

London, szeptember 21. Hétfőn a japánok erős támadást intéztek Port-Artur ellen. Különösen heves támadásban a Kuropatkinról nevezet erőd ellen vonultak fel. A támadás sikeréről Csifuból azt a tudósítást kaptuk, hogy Port-Artur elesését rövid időn belül várják.

A japánok előnyomulása.

Csifu, szeptember 21. A mandzsúriai harctéren a 17-ről jelzett ütközetből Santonov serege Fivtanesungba vonult vissza. A japánok a mukdeni uton feltartóztatás nélkül nyomulnak előre.

Törvénykezés.

Ahány tanu, annyiféle vallomás.

— Esküdtszéki tárgyalás.

Még az elmúlt év márczius 22. napján történt az alsójózsai Kesztenbaum-féle korcsmában az a verekedés, melynek áldozata Iván János és Czakó Ferencz lett. Iván János márczius 23-án meghalt, Czakó Ferencz pedig nehéz sebesüléseket és sérüléseket szenvedett. A debreczeni esküdtbíró-ság hétfőn megkezdte az ügy főtárgyalását, de a védő beszédek elmondására s az ítélet meghozására és kihirdetésére csak ma kerül a sor.

A főtárgyaláson elnök: dr. Szűts Miklós. Szavazó bírák: dr. Oláh Miklós és Tattay Ferencz. Jegyző: Tormássy László. Dr. Udvarhelyi Dezső a vádhatóságot képviseli. Védőügyvédek: dr. Ábrám Dezső, dr. Balay Béla és dr. Kovács József. Orvosszakértők: dr. Izsó János és dr. Láng Lajos. A verekedésben meghalt Iván János édesanyja, özv. Iván Jánosné és Czakó Ferencz sértettek a tárgyaláson megjelentek.

A három napon kihallgatták az összes tanukat. A tanu kihallgatás legfőbb célja annak a megállapítása, hogy kinek az ütése okozta Iván János halálát.

De ennek a megállapítása a legnagyobb nehézségek közé tartozik, mert ahány tanut kihallgattak mind mást mond, mind másképpen adja elő a dolgot s épen e miatt huzódott ez ügy ily sokáig is.

Az orvosszakértők véleménye szerint a halántékot érő botütés okozta halálát.

A tegnapi esti tárgyalást dr. Udvarhelyi Dezső vádló vádbeszéde után 8 órakor zárta be az elnök s ma 1/2 9 órára kérte az esküdtek megjelenését.

Az új járásbíró. A király Kálmánchey Miklós mátészalkai aljárásbíróát nevezte ki a hajdunánási járásbíró-ság vezetőjéül.

A Hanke Lajos ügye. Ma került volna a bíróság elé a Hanke Lajos volt városi pénztárnok ösmert ügye, kinek az arany pénzes csomagocskájában 20 filléres nikkelpénzeket találtak a pénztárvizsgálók. Hanke a kárt megtérítette és azzal védekezett, hogy az arany helyett adott neki a becsomagolt nikkelpénzeket. A város ekkor más hivatalba helyezte Hankét, a kinek az ügyét a bíróságnak ma kellett volna tárgyalni. Azonban a tárgyalást nem tartották meg, hanem elnapolták.

Közgazdaság.

Debreczeni piaci árak. A vásárfelügyelőség jelentése szerint az 1904. év Szeptember 19-20-án megtartott heti vásárok árai a következők:

	kor.	fill.	kor.	fill.
Buza	18	90	19	60
Kétszeres	15	—	16	—
Rozs	13	80	—	—
Árpa	15	—	—	—
Zab	14	80	—	—
Tengeri	17	—	17	20
Köles	—	—	—	—
100 kg.	kor.	fill.	kor.	fill.
Szalonna só	140	—	148	—
uj	—	—	—	—
Háj	—	—	136	—
Zsir	144	—	—	—
Kihizott sertés	—	—	—	—
Sertésus	—	—	—	—
Széna 100 kg.	8	—	9	—
II. rendű	7	—	8	—
Ló felhajtott	—	580	—	drb.
Elkelt	—	220	—	•
Szarvasmarha felhajt.	—	880	—	•
Elkelt	—	590	—	•
Sertés felhajtott	—	1980	—	•
Elkelt	—	1139	—	•

REGÉNY-CSARNOK.**Egy fegyencz története.**

[Fordítás francia eredetiből.] 2.

Ez az ember nemének egy különös változata volt, nyers zsarnoki, saját eszméinek engedelmeskedő, röviden bánt el mindennel és mindig tekintélyére hivatkozott; különben alkalmasig vig czimbora és jó pajtás volt, sőt néha dévajkodott és talpraesett tréfái voltak, inkább szigorú mint szilárd; senkivel sem okoskodott, még magával sem, hibetöleg jó apa és jó férj, a mi kötelesség, de nem erény; egy szóval nem gonosz — de rossz.

Egy volt olyan emberek közül, kikben semmi ruganyosság nincsen és rokonszenves rezgést semmi sem idéz elő, kik lehetetlen molekulákból vannak és kikerül minden eszme és minden érzemény rokonszenves visszhang nélkül verődik vissza, kiknek haragjuk jég hideg, gyűlöletük mogorva, dühök néma, minden felindulás nélküli, kik tűzbe jönnek a nélkül, hogy felhevülnének, kiknek véremelegységük semmi, gyakran azt gondolná az ember, hogy fából vannak; hol az egyik rég lángol, a másik hideg.

Ez embernek főjelleme az önfejű szívósság volt. Büszke volt szívósságára és Napolenhoz hasonlította magát. Ez csak optikai csalódás. Sokakat bolonddá tesz, vannak emberek, kik bizonyos távolságból a szívósságot akaraterőnek és a gyertyát csillagnak nézik.

Midőn tehát ez az ember azt, amit ő akaratának nevezett, valami nevelés vagy képtelen dologra alkalmazta, akkor felemelt fölül tört tükön-bokron keresztül, egész addig, míg azt a nevelés vagy képtelen dolgot keresztül nem vitte. Önfejűség értelem nélkül annyi, mint a bárgyúsághoz toldott ostobaság: szerfelett messze megy.

Midőn egy titkos vagy nyilvános eafastropa megy rajtuk keresztül, ha a földön heverő romokat vizsgáljuk, rendszeren arra a felfedezésre jutunk, hogy a romba dőlt állvány egy manára sokat tartó közép-szerű, makacs és önhitt ember esetlen vak-sága által volt összeállítva.

[Folytatjuk.]

Legujabb

Női ruhaszövetek

Blouse selymek

Flanellek, Velezek

raktarra érkeztek

Donogán és Somossy Kunz József és Társa utódai céghez
DEBRECZEN, Kistemplombazár.**Barnum & Bailey**

hetes szépség csoportja is Töröktől Kun-féle Matild szépség szereket használ, mert a Matild arckozmés krém a legjobb az összes hirdett szépségítő között, leveszik ezek a legvastagabb szeplőt, májfoltot vagy bármilyen más bőrszennyeződést az arcról, a szerárát minden csürés csavarás nélkül visszahozza a czim: **KUN** gyógyszerész párisi laboratorie cosmetique „Matilde” magyar rszagi műlaboratoriuma. (Alapított 1895. Budapest.) Debreczeni raktár: **Tóth Béla** gyógyszerésztárában.

Az üzlet

teljes felosztása miatt

hatóságilag engedélyezett**végkiárulás.****Szifft Aladár**

Piacz-utca 24.

Női divat, vászon, szövött és rövidárak, stb. gyári

áron alul

végkiárusítottak.**1 méter foulard 20 fillér,**

stb.

Gazdák és sertésbízalók

figyelmébe ajánlom a többszörösen ki-tüntetett

Sertés-táppor

készítményem mindenféle sertésbetegség ellen minden háznál szükséges.

Ezen tápport higas kevert közzé vagy nedves kukoriczára hinteni kell, minden sertésre egy kanálnyi számítva, mi által a sertések étvágyukat visszakapják, a beleiket ezen por kitisztítja s ez által minden betegség csiraja bennök elnyomva lesz, mivel egészen friss és tiszta vért kapnak és a **testi sulyok is növekszik.**

Egy doboz ára 10, 25 és 50 krajczár.

6 korona rendelésnél 30% árengedmény.

Készítés és levélezim:

Zenke Zoltán Szeged. Kapható Debreczenben: Kontsek Géza,
H.-Böszörmény: Szabó Sándor, H.-Hadház:
Horovitz Móritz fűszer üzletében.**Tüzifa beszerzés.**

A teli időszak közeledtével van szerencsém a nagyérdemű közönség h. figyelmét felhívni

Tüzifa raktáramra,

hol a legjobb minőségű

cser, tölgy, bük, varga és gyertyánfa

ugy öl számra, valamint vagon számra házhoz szállítva megrendelhető.

Megrendelések elfogadtatnak. Iroda: a debreczeni sörcsarnok udvarában, Hal-köz 4. sz., Lindenfeld Jenő fűszer-nagykereskedőnél Városház utca 2. sz.

Vidéki megrendelések vagon számra gyorsan eszközölitnek.

Kiváló tisztelettel

HÁY KÁROLY,

tűzifakereskedő.

Fényképezési cikkek.

Láda kofferek

uti készletek, pénz-, szivar- és levéltárczák,

férfi fehérneműek

(mérték után is készülnek.)

Solingeni kések, ollók, borotvák, haj, köröm- és ruha kefék, fésűk, szappanok, tükrök nagy választékban, — jutányos áron kaphatók

BORSOS KATA

műipar és férfi divat áru raktárában

DEBRECZEN, városház épület.

Bőr áruk.

Portermelők figyelmébe !!Tisztele tel tudatom, hogy Deák Ferencz-utcán fönnálló gépműhelyem-ben **uj találmányu és szabadalmazott** vasszerkezetű és felülnyomásu**borsajtókat és szőlőzúzokat**

készítek, mely bármelyik külföldi gyártmányt is felülmulja.

A borsajtó **fatányérral** van el-látva, mustlé a vasrészekkel nem érint-kezik, a törköly egy darabban kivehető.Raktáromban minden nagyságban a legnagyobb választékban, **de olcsó árakban** kapható.Szives pártfogást kérek, **tisztelettel****Preizler Mór**

műlakatos és gépjavitó műhelye.

PÉNZ!
kölcsön

a legrövidebb pár nap alatt a legkulánabb föltételek mellett.

TISZTVISELŐKNEK

mint állami, megyei, városi és vasuti hivatalnokok-nak, tanároknak, katonai tiszteknek és bármily alkalmazásban volt nyugdíjasnak 10, 12, 15 és 20 éves törlesztésre 7 százalékos kamatra a legmagasabb összegű kölcsönt csupán kötelezővényre (váltó nem kell.)

KIMUTATÁS

ki mennyi kölcsönt kaphat:

1800 kor.	2000 kor.	2200 kor.	2400 kor.	2600 kor.	2800 kor.	3000 kor.	4000 kor.	5000 kor.	6000 kor.	1500 kor.	3000 kor.	4000 kor.	6000 kor.	6500 kor.	6800 kor.	7000 kor.	10000 kor.	12000 kor.	14000 kor.
1800	2000	2200	2400	2600	2800	3000	4000	5000	6000	1500	3000	4000	6000	6500	6800	7000	10000	12000	14000

Levélbeli megkeresésnél megirandó: **állás, fizetés, kitöltött szolgálati idő és kor.** Ilyen kölcsönöket 15-20 nap alatt folyosítottunk.

Pontos czim:

„Földhitel Közv. vállalat”**BUDAPEST, VIII., Rákóczi-utca 2. szám.****Törvényeszkileg bejegyzett cég.**

Válaszbélyeg!

Válaszbélyeg

Semmi előleges költés nincs.

Semmi előleges költés nincs.

Apró hirdetések.

10 szögig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Kaiser Salamon Debreczen és vidéke legnagyobb részlet áruháza **Debreczen, Hatvan-u. 2.** Ajánl az őszi idényre kényelmes **heti vagy havi részletekben** vászon, damasz, canavász, férfi- és női ruha szövetek, ág- és asztal terítők, csipke- vagy szövet függöny, szőnyeg, tükör és képek, azonkívül **férfi- és női ruhák**, őszi és téli férfi-, fiu- és gyermek kabátok, gallérok, raglanok stb.

Egy szoba, konyha hozzá tartozékkal kiadó. Csupó-utca 29. kereszt épületbe.

5000 méter mosó karton méterje volt 45 kr., most 15 kr., **5000 méter mosó barchet** méterje volt 45 kr., most 15 kr. és feljebb **Blumenstein Testvérek** alkalmi áruháza a **Bikával szemben.**

Egy férfi vasalt ing ezelőtt 1.60., most 75 kr., **egy férfi gallér** ezelőtt 20, most 10 kr., **egy pár kézelő** eze őtt 35, most 18 kr. **Blumenstein Testvérek** alkalmi áruházában a **Bikával szemben.**

Üzlethelyiséget keresek **november elsejére**, esetleg január elsejére **Hungari-kávéháztól Hunyadi utcaig** Czim a kiadóban.

Egy vagy két tanuló **Gulyás Géza** bádognál **Hatvan-utca 15. sz. a.** fölvetetik. Ugyanott villany-felszerelések és javítások legolcsóbban elvállalnak.

Jó házból való **fiu tanuló**nak felvétetik **Atyim János** fűszer- és csemege kereskedésében **Petőfi-tér 12.**

A volt Vadász Emil-féle szőlő telepen az összes csemege szőlő kilója 10 és 12 kr-ával a telepen eladó. Telefon szám 192.

Trágya eladás. A debreczeni méntelepnél átlag 200 ló után összegyülemelő trágya készpénzért vagy alomszalmaért eladó. Bővebb tájékoztatást nyújt a ménteleposztály parancsnokság.

Darabos-utca 57. sz. a. ház, mely évente 1500 kor. lakbért jövedelmez, jutányos árban eladó.

Használt vetőgépek, teljesen kijavítva minden nagyságban teletelőség mellett a legolcsóbb árban előnős fizetési feltételek mellett kaphatók. **Rámer Sándor nagytrafik udvar**, **Piacz u. 26.** Ugyanott vetőgépek kölcsön is kaphatók.

Debreczeni első elektrotechnikai vállalat távbeszélő és távjelző berendezésekre, villamhárítók, villamvilágítás és erő átvitelre, villamos jelzőtelepek, tüzzelzők, vizállás-mérők. Elvállal mindennemű az elektrotechnika szakába vágó berendezéseket és javításokat **Földvári L.** **Kossuth-utca 1. szám az udvarban.** — Telefon szám 168. Távbeszélő és táviró építéshez szükséges mindennemű készülékek és anyagok, valamint gyógyászati, physikai készülékek és telepek raktára.

Iskolás fiúk és leányok

részére

kész fehérneműek,
chiffon ingek, gallérok,
kézelők, nyakkendők,
zsebkendők, harisnyák,
paplanok, matrácok-
flanel-takarók

olcsón szabott árakhoz kaphatók:

Szabó Lajos fiai cégénél
Debreczen, Rózsa-tér.

TÖRLESZTÉSES

PÉNZ!

kölcsön

FÖLDBIRTOKRA

a becsértéknek 70-80%-áig

3 $\frac{1}{2}$ és 4 százalékra.

A megkereső levelekhez csatolandó földbirtokoknál a **kataszteri birtokiv és telekkönyvi kivonat.**

Bélyeg- és illetékmentesen váltattatjuk át az eddigi drágább kamatu takarékpénztári kölcsönöket, törlesztéses kölcsönre.

Polyosítottunk továbbá

váltókölcsönt

5% kamatra.

Mindenféle kölcsönügyekben teljesen ingyen nyújtunk fölvilágosítást.

Pontos czim:

„Földhitel Közv. Vállalat”
BUDAPEST, VIII., Rákóczi-utca 2. szám.
Törvénytiszteleg bejegyzett cég.

Semmiféle előleges költéség nincs.

A kölcsön kézpenzben lesz kifizetve.

Használt álló és ülő íróasztalok, polczok és könyvtartók **jutányos áron eladók.**

Megtekinthetők az

Alföldi Takarékpénztár
udvarában.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy az

Előnyömdámat

a legújabb divat szerinti mintákkal szereltem fel, ahol a **legújabb minták, monogramok, czakkok, ingbetétek** nagy választékban lesznek előrajzolva.

Kezdeti és kész kézi munkák

külön osztályában a **legdivatosabb hímzések, fletnec munkák, festések, gobli- nek** vannak kiállítva a legolcsóbb szabott árak mellett.

BENYÁTS EMIL

női kézimunka, rövidáru üzletében
DEBRECZEN, (Tisza palota.)

Csődkiárulás!

A **Komáromi József** csődtömegéhez tartozó

Papirárak, rajz-, író-, iskolai és festőszerek

maradványa az eddiginél is sokkal olcsóbban árusítatik

Kossuth-utca 6. sz.,
a drogéria mellett.

Megnyílt alkalmi áruház!

Majtényi és Zengevald-féle **uri-, női divat-, rőfös-, vászon- és rövidáru** ugyszintén az **összes szabó kellékekből álló üzletet, Piacz-u. 14. szám alatt** a **Bika** szállodával szemben **jutányosan megvettük** és azt

← mélyen leszállított árakban →

elárusítjuk.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, maradunk

Kiváló tisztelettel

Blumenstein Testvérek.

Alkalmi áruház.

Üzleti elvem:
Élni és élni hagyni!

Ki akar olcsón igen szép női ruhaszöveteket, flanelt (Vellesz) Barchetot, de különösen: gyönyörű szép Blousravaló mindenszinű Louisin selymeket vásárolni, az a saját érdekében látogassa meg a **Piacz-utca 19. szám alatt** levő

MARADÉK ÁRUHÁZAT ahol **Minden olcsó és semmi sem drága.**

Ingyen fénykép.

Debreczen
legjobb áruház!